

Seminarii proiect

Contribuții filosofice românești la reconfigurarea conceptual-categorială din epistemologie

I. Primul seminar al proiectului a avut loc la 15 noiembrie 2020 și a presupus următoarele 3 puncte:

1. Dat fiind specificul acestei discipline (Epistemologie, Teoria cunoașterii) la noi, și faptul că, până la acest moment, nu există nicio lucrare de istorie a acestei discipline, obligă ca elementele ce țin de *contextul* apariției disciplinei să fie prezentate, într-o modalitate sistematică, în cuprinsul lucrării. Cel puțin din aceste motive, complexitatea demersului proiectului și timpul limitat alocat (24 luni) conduc la necesitatea ca lucrarea să lase loc unei a doua părți (în această primă parte își vor găsi locul majoritatea autorilor relevanți cu opera încheiată).

Cele de mai sus vor sta la baza selecției autorilor cuprinși în volum și vor fi prezentate în introducerea la acesta, elaborată de directorul de proiect.

2. În vederea elaborării metodologiei compendiului de către directorul de proiect au fost dezbătute, în cadrul echipei de cercetare, criteriile analitice privind structura și forma conținuturilor teoretice ale articolelor componente ale *Compendiului*, elemente fundamentale atât ale metodologiei generale a cercetării ca atare cât și, firește, ale fișei analitice la îndemâna membrilor echipei și experților invitați să contribuie la elaborarea acestui volum. De asemenea, discuțiile au vizat și problema selecției autorilor ce vor fi cuprinși în lucrare precum și, cum reiese de mai sus, perioada la care se poate referi o astfel de întreprindere în interiorul celor doar doi ani de proiect.

3. Lucrarea asumată în proiect (*Compendiu de gnoseologie și epistemologie românească/Compendiu de teorie a cunoașterii și epistemologie românească. Partea I*) privește contribuții notabile ale autorilor români la domeniu. De asemenea, conform proiectului, lucrarea presupune în primă instanță investigarea specificului și contextului apariției primelor elemente de teorie a cunoașterii și epistemologie în textele timpurii scrise de gânditorii noștri în limba română. Se știe că în sec. XVI nu exista o limbă română scrisă, și, cu atât mai puțin, un jargon

filosofic. De aceea, primele lucrări de acest tip (care presupun elemente de teorie a cunoașterii) au reprezentat, de fapt, traduceri de manuale și de lucrări (sau părți ale unor opere) care circulau cu preponderență la acea vreme în cultura Occidentală. Prin urmare, și aceste contribuții au o oarecare importanță, care va putea avea o greutate în ceea ce privește perspectiva retroactivă asupra domeniului și în legătură cu unele înțelegeri despre istoria ca atare a acestei discipline la noi. Dar, întrucât, de cele mai multe ori, în aceste traduceri și prezentări, într-o limbă română timpurie și fără un limbaj filosofic (ca atare), pot fi constatate numeroase căutări terminologice ale unor termeni și concepte specifice, s-a considerat că aceste prime contribuții (în special traducerile, dar și unele elemente specifice perioadei de început) își pot găsi relativ ușor locul în cuprinsul „Introducerii” la Compendiu, elaborată de directorul de proiect.

II. Al doilea seminar al proiectului a avut loc la 6 martie 2020 și a presupus următoarele 2 puncte:

1. Ca urmare a analizei particularităților care țin de apariția unei (posibile) filosofii a cunoașterii (sau doar prezența unor elemente de teoria cunoașterii) la autori români, s-a observat că aceste elemente au o origine care poate fi stabilită, cronologic, în unele lucrări ale lui Dimitrie Cantemir și sistematic în cercetări ale unor neokantieni români; de asemenea, unele dintre primele perspective ce țin de teoria cunoașterii la noi mai pot fi legate și de unele lucrări (traduceri) de logică. Mai sunt perspective, mult mai sistematizate și mai elaborate, degajate în urma unor cercetări din/în legătură cu zona științelor exacte și a altor științe (programele de cercetare din fundamente matematicii, dinspre filosofia istoriei, cu A. D. Xenopol, a lingvisticii, cu E. Coseriu etc.). Date fiind aceste elemente de specificitate, s-a considerat că perspectiva multidisciplinară prezentă în structura compendiului, așa cum a apărut aceasta în proiect inițial, este cea mai adecvată pentru realizarea obiectivelor proiectului.

2. În ceea ce privește metodele de cercetare și investigare cerute de structura și conținutul Compendiului, s-a constatat că analiza istorică și sistematică precum și metoda comparatistă reprezintă principalele modalități de abordare și mai puțin metoda hermeneutică. Firește, cum este cazul matematicilor, elemente ce țin de metoda generalizării, sinteză, analogie etc. sunt adecvate și pot fi prezente corespunzător în textele dedicate.

